

Nadleśnictwo Trzebież

28.07.2023

SW/SI

SR May
1.08.2023

Zalesie, 28.07.2023

Starostwo Powiatowe w Policach
wpłynęło w dniu

28 LIP. 2023

L. dz. 11540 1369 zat. el.

Szanowny Pan
Andrzej Bednarek
Starosta Powiatu
Policzkiego

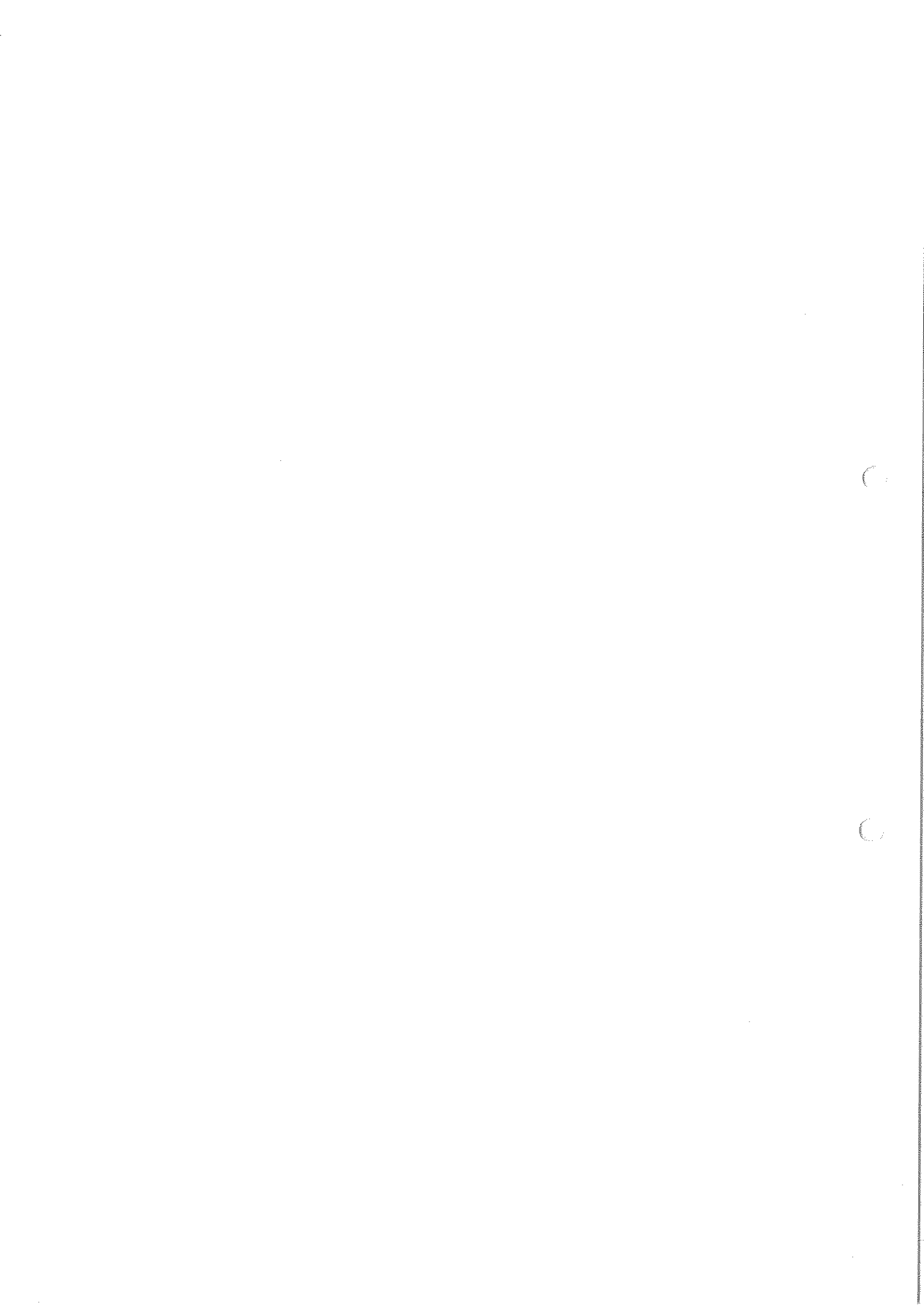
Dot. informacja o stanie gospodarki leśnej oraz stanu i zagrożeń dla środowiska leśnego na terenie powiatu policzkiego w 2022 roku.

Nadleśnictwo Trzebież przesyła w załączeniu opracowanie: „Sprawozdanie na posiedzenie Komisji Środowiska, Infrastruktury i Rolnictwa Rady Powiatu w Policach. Stan środowiska leśnego na terenie powiatu Police.”

Z poważaniem
Tomasz Kulesza
Nadleśniczy
/Podpisano elektronicznie/

W załączeniu:

1. Sprawozdanie na posiedzenie Komisji Środowiska, Infrastruktury i Rolnictwa Rady Powiatu w Policach. Nadleśnictwo Trzebież. Stan środowiska leśnego na terenie powiatu Police.

Sprawozdanie na posiedzenie Komisji Środowiska, Infrastruktury i Rolnictwa Rady Powiatu w Policach Nadleśnictwo Trzebież

STAN ŚRODOWISKA LEŚNEGO
NA TERENIE POWIATU POLICE
w 2022 r.

Zatwierdził:
NADLEŚNICZY
NADLEŚNICTWA TRZEBIEŻ
Tomasz Kulesza
Nadleśniczy

Lipiec, 2023 r

INFORMACJE OGÓLNE O NADLEŚNICTWIE TRZEBIEŻ

Nadleśnictwo Trzebież w obecnych granicach utworzono w dniu 1.X.1970 roku. Powierzchnia Nadleśnictwa wynosi **24 907,49 ha (2022r.)**, w tym na terenie powiatu polickiego- **24 094,62 ha**

Lasy zarządzane przez Nadleśnictwo Trzebież znajdują się na terenie gmin:

1. Nowe Warpno (Miasto) – 618,54 ha,
2. Nowe Warpno (Obszar Wiejski) – 7 445,22 ha,
3. Police Miasto- 50,07 ha,
4. Police (Obszar Wiejski)- 13 255,19 ha,
5. Dobra (Szczecińska)- 2 726,37 ha,
6. Miasto Szczecin- 812,10 ha.

Fot. 1. Widok na siedzibę Nadleśnictwa Trzebież.

Nadleśnictwo prowadzi **trwale zrównoważoną gospodarkę leśną na podstawie przepisów ustawy o lasach, ustawy o ochronie przyrody i według planu urządzenia lasu** z uwzględnieniem następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowie człowieka oraz równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- ochrony gleb,
- ochrony wód,
- produkcji drewna na zasadzie racjonalnej gospodarki oraz ubocznego użytkowania lasu (pozyskanie choinek i stroiszu).

Podstawowym dokumentem na podstawie, którego Nadleśnictwo realizuje swoją działalność to Plan Urządzenia Lasu Zatwierdzany przez Ministra Środowiska na wniosek Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, aktualnie na lata 2017-2026.

Plan zawiera między innymi:

- analizę gospodarki leśnej w minionym okresie;
- zadania dotyczące zalesień i odnowień;
- maksymalny rozmiar pozyskania drewna z podziałem na użytki rębne i przedrębne;
- kierunkowe zadania z zakresu ochrony lasu;
- kierunkowe zadania z zakresu gospodarki łowieckiej;
- kierunkowe potrzeby z zakresu infrastruktury technicznej;

- Program ochrony przyrody.

Dokumenty dostępne na stronie internetowej:

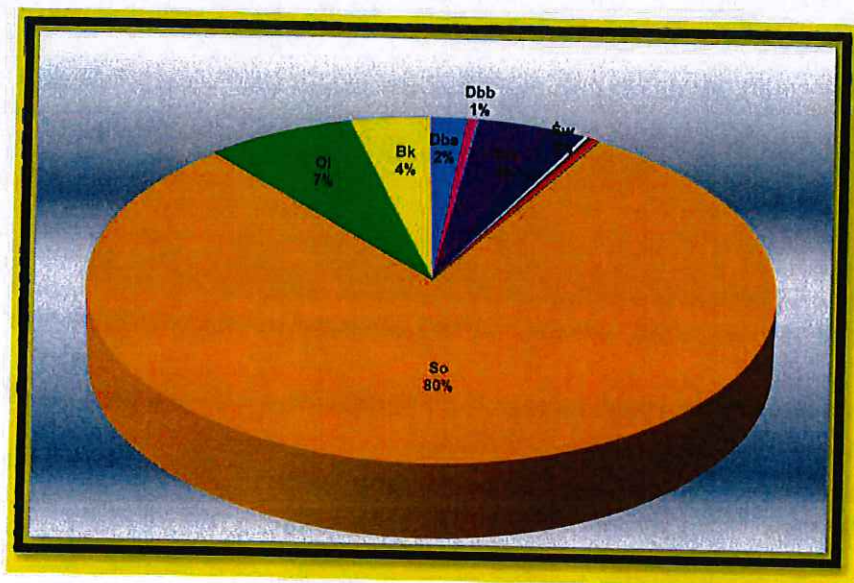
https://bip.lasy.gov.pl/pl/bip/dg/rdlp_szczecin/nadl_trzebiez/plan_urzadzania_lasu/czesc_opisowa

Każde zdarzenie gospodarcze w lesie ma swoje uzasadnienie w kierunkowych wytycznych Planu Urządzenia Lasu, który podlega konsultacjom społecznym i jest sporządzany raz na 10 lat.

Nadleśnictwo Trzebież posiada certyfikaty dotyczące prowadzenia dobrej i zrównoważonej gospodarki leśnej: FSC (Forest Stewardship Council), PEFC (The Programme for the Endorsement of Forest Certification). Przyznanie certyfikatu jest gwarancją, iż pozyskanie i sprzedaż drewna prowadzona jest z poszanowaniem celów zrównoważonego rozwoju, w szczególności ochrony środowiska przyrodniczego. Przejawem ww. działania są ekosystemy referencyjne wyłączone z wszelkich działań gospodarczych, o łącznej powierzchni 1 101 ha. Ekosystemy referencyjne to reprezentatywne przykłady istniejących ekosystemów, zachowane w stanie naturalnym bądź zbliżonym do naturalnego.

Wskaźnikiem charakteryzującym Nadleśnictwo jest lesistość terenu, która dla powiatu polickiego wynosi 39,3%, przy lesistości Polski 29,7%. Największą lesistość ma gmina Police 57,9 %. Statystycznie ok. 0,408 ha lasu przypada na jednego mieszkańca powiatu, dla porównania średnio w Polsce jest to ok. 0,228 ha na 1 osobę

Dominującym typem siedliskowym lasu jest bór mieszany świeży (BMśw), udział **siedlisk borowych** wynosi **67,6 %**, **siedliska lasowe** stanowią **26,9 %**, udział olsów (OI) i olsów jesionowych (OIJ) wynosi 5,6 %. Poniżej na rycinie zobrazowano procentowy udział poszczególnych gatunków w strukturze drzewostanów w nadleśnictwie.

Ryc. 1 Struktura drzewostanów w Nadleśnictwie Trzebież.

Dotychczas realizowana gospodarka leśna z uwzględnieniem celów zrównoważonego rozwoju wskazuje, iż obserwujemy wzrost przeciętnego wieku drzewostanu i zasobności na powierzchniach leśnych w zarządzie nadleśnictwa Trzebież. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela:

Przyrosty i wiek na przestrzeni lat 1973 - 2017

	1.X.1973	1.I.1986	1.I.1997	1.I.2007	1.I.2017
Przeciętny wiek drzewostanu	43	49	55	61	66
Przeciętna zasobność na 1ha powierzchni leśnej	143	161	227	281	301
Powierzchnia ogólna	24 305	24 613	24 767	24 949	24 887

Ryc.2. .Przyrosty i wiek drzewostanu na przestrzeni lat 1973-2017.

Dominującym gatunkiem lasotwórczym jest sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*). Ogółem udział gatunków iglastych w nadleśnictwie wynosi 82 %. Średni przyrost dla lasów ochronnych (które stanowią 99,16 % powierzchni nadleśnictwa) wynosi 7,1 m³/ha. Przeciętny zapas wynosi 302 m³/1ha. Dane zostały zestawione w poniższej tabeli

Obiekt, nazwa: obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Udział gatunków liściastych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo Trzebież	rezerwat	75	330	5,4	35,2	64,8
Nadleśnictwo Trzebież	lasy ochronne	65	302	7,1	18,0	82,0
Nadleśnictwo Trzebież (bez rezerwatów)	ogółem nadl.	65	302	7,1	18,0	82,0

Ryc.3. Średnia zasobność i przyrost m³/ha z podziałem na lasy ochronne i rezerwat.

Dane zestawione powyżej mają wpływ na wyliczenie maksymalnej ilości drewna możliwej do pozyskania (wg PUL na lata 2017-2026)

Powierzchnia nadleśnictwa [ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Średnioroczny wzrost zasobności na całej powierzchni n-ctwa [m ³]	Średnioroczne pozyskanie drewna [m ³]	Różnica (kol.3 – kol.4) [m ³]	%
1	2	3	4	5	6
24 887	7,1	176 698,00	132 000,00	44 698,00	75%

Ryc.4. Zestawienie średniorocznych wielkości zasobności i przyrostu dla nadleśnictwa.

Z powyższych danych wynika, że nadleśnictwo pozyskuje tylko 75 % przyrostu rocznego. W efekcie na koniec obowiązywania PUL, zasobność nadleśnictwa wzrośnie o około 500 tys. m³ drewna. Zasoby leśne nadleśnictwa, wciąż rosną i aktualnie wynoszą 6,5 mln m³. W roku 2022, nadleśnictwo Trzebież pozyskało 127,7 tys m³ drewna ogółem. Największym wyzwaniem było uprzątniecie drewna po silnych wiatrach jakie miały miejsce w pierwszym

kwartale 2022 roku. Na skutek silnych wiatrów nadleśnictwo uprzętnęło około 28 tys m³ drewna, głównie sosny. Dodatkowym zagrożeniem jest obecność szkodników wtórnych drzewostanach iglastych. W 2022 roku, Nadleśnictwo pozyskało około 18 tys m³ drewna z cięć sanitarnych. Głównym celem sukcesywnego usuwania drzew porażonych przez szkodniki wtórne jest utrzymanie trwałości lasu i bioróżnorodności leśnej.

Fot.2. Drzewo stanowiące osobliwość przyrodniczą – zniszczone przez silne wiatry.

Prace hodowlane:

W 2022 roku posadzono 1,5 mln sadzonek (So, Db, Bk, Św, Brz, Lp, pozostałe liściaste) na powierzchni: 233 ha . Dodatkowo kontynuujemy odnowienia naturalne lasu głównie poprzez odpowiednie przygotowanie gleby pod obsiew naturalny, a następnie grodzenie danej powierzchni. Drzewostan powstały z odnowienia naturalnego jest bardziej odporny na zmienne warunki klimatyczne i gradacje szkodników. Ilość odnowień naturalnych cały czas wzrasta, w roku 2022 powierzchnia uznanych odnowień naturalnych lasu wyniosła: 27 ha, co stanowi 12 % odnowień lasu ogółem. Należy nadmienić, że w roku 2022 zalesiono grunty porolne o łącznej powierzchni: 3,25 ha.

Składy odnowieniowe powstałych upraw są zgodne z typem siedliskowym lasu oraz siedliskiem przyrodniczym.

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Na terenie Nadleśnictwa wyznaczone są następujące formy ochrony przyrody.

1. **Rezerwat przyrody „ŚWIDWIE”** - jedna z form ochrony przyrody o najwyższej kategorii ochronności, **utworzony w 1963 r.**, o powierzchni **904 ha**. Jeden z pięciu polskich rezerwatów uznanych w Konwencji Ramsar – jako szczególnie cenny dla ochrony ptaków wodno – błotnych.

Corocznie gnieździ się tu ok. **140 gatunków ptaków**, a dalsze 50 gatunków korzysta z rezerwatu w czasie wiosennych i jesiennych przelotów.

W rezerwacie prowadzone są działania z zakresu ochrony czynnej polegające m.in. na wykaszaniu łąk. W ubiegłym roku zabiegi przyniosły pozytywny efekt w postaci pojawu storczyków na jednej ze skoszonych łąk - zabiegi są realizowane w tym roku i będą kontynuowane do 2023 roku w ramach realizacji projektu pn. „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe”. Pozostałe użytki rezerwatu są zagospodarowane przez Regionalną Dyрекcję ochrony Środowiska w Szczecinie.

2. **Pomniki przyrody** - prawnie chronione, **pojedyncze twory przyrody** żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów.

Na terenie Nadleśnictwa Trzebież znajduje się **8 pomników przyrody**.

Fot. 3. Pomnik przyrody w leśnictwie Tanowo 2022 r.

3. **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy o nazwie Dębina**, obszar pozostawiony bez czynnych działań, miejsce lokalizacji stanowisk ptaków drapieżnych.

4. **Obszary Natura 2000** - 79,1% powierzchni nadleśnictwa znajduje się w granicach tej formy ochrony przyrody. Obszary Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa Trzebież:

- PLB 32003 „Dolina Dolnej Odry”
- PLB 320006 „Jezioro Świdwie”
- PLB 320009 „Zalew Szczeciński”
- PLB 320014 „Ostoja Wkrzańska”
- PLH 320063 „Jezioro Stołsko”
- PLH 320037 „Dolna Odra”

5. **Siedliska przyrodnicze:**

Siedlisko przyrodnicze jest pojęciem wprowadzonym przez przepisy prawa Unii Europejskiej w ramach wyznaczania obszarów sieci Natura 2000. Siedliska przyrodnicze zostały wyznaczone celem ochrony miejsc bytowania cennych z punktu widzenia przyrodniczego gatunków roślin i zwierząt często zagrożonych wyginięciem. Należy mieć na uwadze, że siedlisko przyrodnicze w ujęciu obszarów sieci Natura 2000 nie jest tożsame z definicją biologiczną, ekologiczną lub leśną siedliska. Pojęcie siedliska przyrodniczego wprowadziła w UE Dyrektywa Siedliskowa.

Na terenie Nadleśnictwa Trzebież zostały wyznaczone następujące siedliska przyrodnicze, obejmujące obszar o powierzchni ogółem 1096,60 ha:

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
3150	Naturalne jeziora eutroficzne i starorzecza	20,79
3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	1,67
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	8,80
6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	42,48
Razem siedliska nieleśne:		78,32
7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	4,08
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	0,50
9110	Kwaśne buczyny	267,42
9130	Żyzne buczyny	423,52
9160	Grąd subatlantycki	18,94
9190	Kwaśne dąbrowy	130,35
91D0	Bory i lasy bagienne (siedl. priorytetowe)	101,89
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (siedl. priorytetowe)	68,64
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	7,52
Razem siedliska leśne:		1018,28
Ogółem siedliska przyrodnicze:		1096,60

Fot.4. Siedlsko cenne przyrodniczo.

6. Ochrona gatunkowa zwierząt:

Na naszym terenie występuje 296 gatunków zwierząt podlegających ochronie. Wśród nich 208 gatunków ptaków i 30 gatunków ssaków, 6 gatunków ryb. Na szczególną uwagę zasługują strefy ochronne ostoi, miejsc rozrodu i przebywania rzadkich gatunków ptaków objętych ochroną gatunkową:

- kani rudej (*Milvus milvus*) – 5 stref,
- kani czarnej (*Milvus migrans*) – 1 strefa,
- bielika (*Haliaeetus albicilla*) – 19 stref,
- rybołowa (*Pandion haliaetus*) – 2 strefy,
- orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*) – 3 strefy,
- sokoła wędrownego (*Falco peregrinus*) – 3 strefy.

Razem 33 strefy, co czyni nas największą enklawą ostoi ptaków szponiastych w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie.

Fot 5. Potencjalne siedlisko dla włośчатки z wyznaczonym drzewem ekologicznym.

7. Ochrona gatunkowa roślin:

Na podstawie przeprowadzanej waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa, lista gatunków roślin chronionych wraz z określonymi stanowiskami występowania jest co roku weryfikowana. W wyniku czynnej ochrony Rezerwatu Świdwie (koszenie łąk) w 2019 roku, zostały odnalezione dwa stanowiska storczyka łąkowego - kukułki krwistej. Pozostała lista gatunków chronionych roślin od 2017 utrzymuje się na niezmienniej ilości osobników i stanowisk- głównie poprzez czynne prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej. Na terenie Nadleśnictwa Trzebież zinwentaryzowano 59 gatunków roślin chronionych oraz rzadkich.

ZAGROŻENIA BIOTYCZNE, ANTROPOGENICZNE, ABIOTYCZNE I DZIAŁANIA PRZECIWDZIAŁAJĄCE ZAGROŻENIOM

I. Zagrożenia biotyczne

a) Szkodniki pierwotne.

Największe znaczenie ma obecność takich szkodników jak: motyle: poproch cetyniak i brudnica mniszka, nieco mniejsze znaczenie boreczniki . Miejsca szczególnie zagrożone występowaniem tych szkodników zostały ustalone na podstawie historycznych miejsc ich masowego rozrodu oraz monitoringu obszarów występowania w ostatnich latach. W tym celu prowadzone są różne prace prognostyczne, np. liczenie samic brudnicy mniszki podczas przejścia przez zagrożone drzewostany w czasie kulminacji rójki, jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych sosny, wywieszanie (w celach prognostycznych) pułapek feromonowych oraz w okresie wiosennym lepowych.

Fot. 6. Prognozowanie liczebności szkodników pierwotnych sosny- gąsienicy motyla- Brudnicy mniszki (*Lymantria monacha* L.) przy pomocy pułapek lepowych.

b) Szkodniki wtórne

Miejsca występowania szkodników wtórnych są związane z reguły z występowaniem innych czynników szkodo-twórczych, atakowane są już osłabione drzewostany.

Zapobieganie szkodom ze strony owadów polega na wykonywaniu obligatoryjnych zadań wynikających z instrukcji ochrony lasu oraz wytycznych Zespołu Ochrony Lasu (ZOL) oraz bieżącym reagowaniu na powstające zagrożenia. Ochrona przed tymi szkodnikami polega głównie na: wyznaczaniu, terminowym usuwaniu i wywożeniu z lasu drzew zasiedlonych. Poza tymi działaniami kładzie się duży nacisk na zabiegi profilaktyczne, zmierzające do podniesienia naturalnej odporności i stabilności drzewostanów. Poprawa stabilności drzewostanów wiąże się między innymi z działaniami proponowanymi w bieżącym planie urzędzenia lasu, w zakresie użytkowania (przebudowa drzewostanów, użytkowanie w blokach drzewostanów jednogatunkowych i jednowiekowych) i hodowli lasu (wprowadzanie podszytów, podsadzeń produkcyjnych).

Istotnym zadaniem jest dążenie do rozwoju awifauny leśnej, będącej naturalnym czynnikiem buforującym rozwój szkodników owadzych. Realizację tych zamierzeń dokonuje się poprzez tworzenie remiz ptasich i powierzchni ogniskowo-kompleksowej metody ochrony lasu, wywieszanie budek lęgowych, ochronę drzew dziuplastych czy też dokarmianie zimowe ptaków.

W 2022 roku:

- wywieszano 308 sztuk nowych budek lęgowych dla ptaków;
- wyczyszczono 1745 szt. starych budek,
- wyłożono 765 kg karmy dla ptaków.

SKRZYNKI LĘGOWE

Skrzynki lęgowe wywieszają się, aby zwiększyć ilość miejsc, w których mogą gnieździć się ptaki.

Z CZEGO?
Nieheblowane i niemalowane deski o grubości min. 2 cm. Szczelnie do siebie przylegające z możliwością otwierania z dołu, z boku, z góry lub od frontu. Otwór wlotowy jak najwyżej.

JAK WYSOKO?
Skrzynki typu A i B na wysokości 2-5 m, a typu D i E na minimum 7 m.

GDZIE POWIESIĆ?
Nie powinna być wystawiona na bezpośrednie działanie wiatru i słońca. Wysoka temperatura jest bardziej niebezpieczna dla piskląt niż chłód. Daszek powinien być spadzisty, by deszcz swobodnie po nim spływał.

JAK GĘSTO?
Odległość między skrzynkami tego samego typu nie powinna być mniejsza niż 30 m.

KIEDY WIESZAĆ?
Skrzynki dla ptaków mogą być wywieszane przez cały rok, ale najlepiej od jesieni do końca zimy.

WYMIARY SKRZYNEK [cm]

	O	Sz	G	W	TT
stary pleszka mucholówka wróbel dzięciołek	3,3	15	15	34	A
bogotka śweczka sopak wróbel kwaśnik	4,7	19	19	41	B
pójłka włochatka kwaśnik dudek sopak	8,5	23	23	50	D
puszczyk kwaśnik gągoł nurzeł koczoł krzyżówka	15	34	34	61	E

WAŻNE!
Co roku skrzynki lęgowe powinny być czyszczone, a stare gniazda, nawet niewykorzystane – wyrzucane. Skrzynkę powinno się zbudować tak, by można było ją otworzyć. Musi być wolna od bakterii i drobnoustrojów, a czyszczenie powinno się odbyć w czasie, gdy ptaki nie prowadzą lęgów tj. między listopadem a końcem lutego.

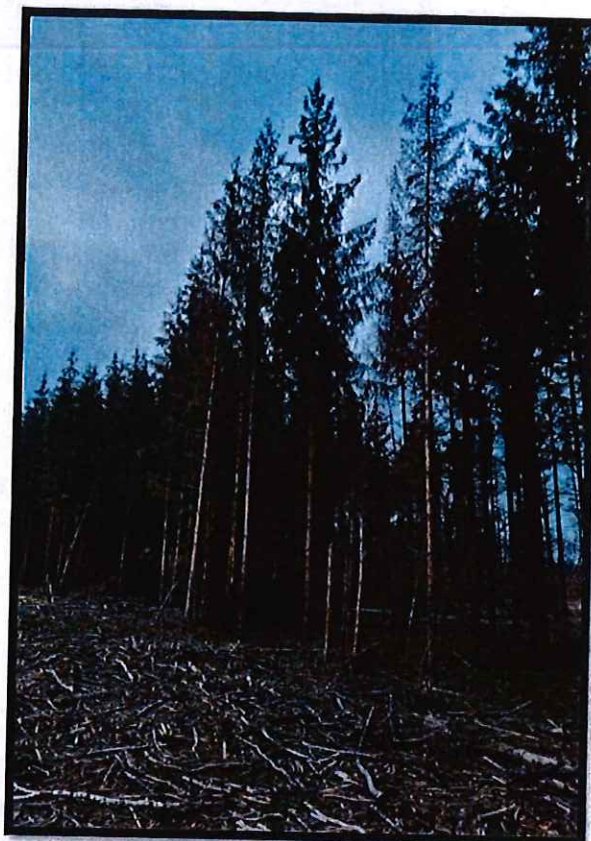

Fot. 7. Budka lęgowa dla dziuplaków folder Lasów Państwowych dla wszystkich zainteresowanych.

Najważniejsze szkodniki wtórne, które stwarzają duże zagrożenie dla naszych lasów to: kornik ostrozębny w drzewostanach sosnowych i kornik drukarz w drzewostanach świerkowych. W 2022 roku Nadleśnictwo Trzebież prowadziło ocenę zagrożenia poprzez wywieszanie pułapek feromonowych dla ww. szkodników. Jednakże skala zasiedlonych drzew stale rośnie. Jedynym

sposobem na ograniczenie uszkodzeń jest wycinka zasiedlonych drzew i szybki wywóz drewna z lasu.

Fot. 7 i 8. Drzewostany świerkowe zaatakowane przez kornika drukarza (*Ips typhographus* (L.)).

Fot. 9. Drzewostan sosnowy ze oznakami zasiedlenia przez kornika ostrpżębnego. (*Ips acuminatus* (Gyll.))

Fot. 10. Chodniki owadzie – kornik ostrozębny (*Ips acuminatus* (Gyll.))

c) Patogeny grzybowe:

Zagrożenie ze strony patogenów grzybowych: huby korzeniowej i opieńki jest umiarkowane. Wyraźne szkody ze strony huby korzeniowej zaznaczają się głównie na części gruntów porolnych, jednak ze względu na rozmiar powierzchniowy jest to problem niewielki, dotyczący konkretnych pozycji. W ostatnich latach suszy na drzewach głównie iglastych zaobserwowano obecność grzyba *Sphaeropsis sapinea*, . Czynnikiem współtowarzyszący dla jemioli i pierwotnych szkodników owadzich. Na uprawach leśnych niebezpiecznym grzybem jest m.in. osutka sosny.

Fot.11. Uprawa sosnowa porażona grzybem- osutką wiosenną (*Lophodermium seditiosum* Minter, Staley et Millar, *Lophodermium pinastri* (Schrad.) Chev)

d) Jemiola rozpięzchła (*Viscum* sp.).

W Polsce spotykane są trzy podgatunki jemioli tj. jemiola pospolita typowa (*Viscum album* ssp. *Album*) występująca na drzewach liściastych, jemiola pospolita jodłowa (*Viscum album* ssp. *Abietis*) oraz jemiola pospolita rozpięzchła (*Viscum album* ssp. *Austriacum*).

Zdecydowanie najniebezpieczniejsza dla drzew leśnych jest ta ostatnia, atakująca sosny (których w lasach polskich jest najwięcej) ale także sporadycznie świerki oraz modrzewie. Z uwagi na nasilający się problem ze wzmożonym występowaniem jemioli na głównych gatunkach lasotwórczych w drzewostanach różnych klas wieku, Lasy Państwowe podejmują liczne działania, zmierzające do ograniczenia rozprzestrzeniania się jemioli i innych współtowarzyszących czynników szkodotwórczych.

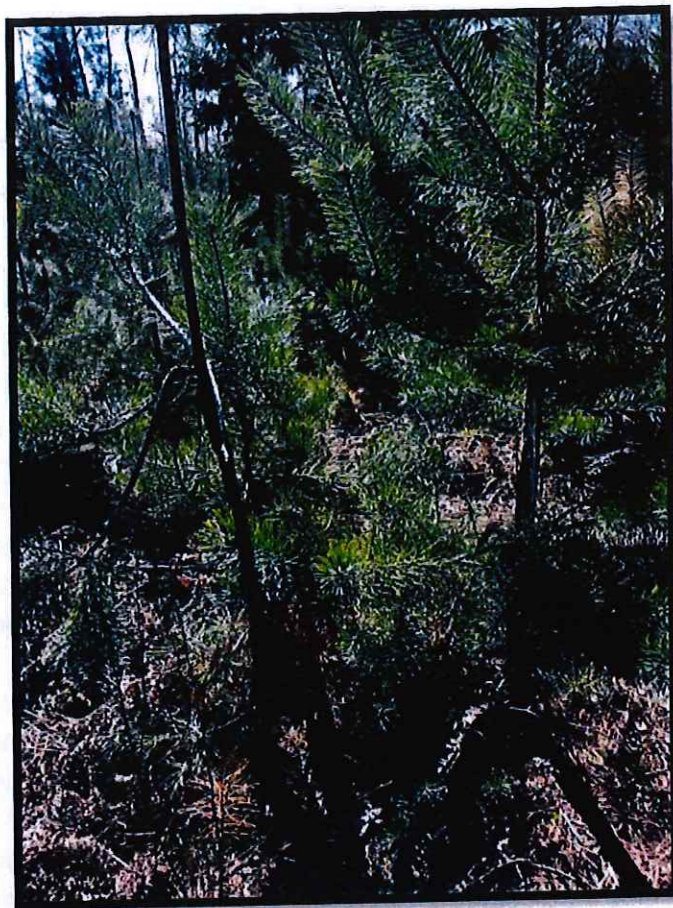
II. Zwierzyna leśna.

1. Jeleniowate:

Największe szkody, szczególnie w młodym pokoleniu lasu- uprawy i młodniki - wyrządzają jeleniowate. Uszkodzeniu ulegają pędy główne drzewek, co sprawia że wolniej przyrastają lub giną. Ochronę przed uszkodzeniami od zwierzyny realizuje się poprzez grodzenie upraw i młodników, gniazd i domłeszek. W 2022 roku ogrodzono ogółem powierzchnię: 85 ha siatką grodzeniową o długości 50 km. Koszt grodzień w 2022 roku, jako najskuteczniejszego sposobu ochrony młodego pokolenia lasu przed zwierzyną wyniósł: 607 tys. zł.

Drugim sposobem na zmniejszenie presji jeleniowatych na utrzymanie lasu w dobrej kondycji, jest zarządzanie populacją zwierzyny i utrzymanie jej liczebności na poziomie gospodarczo-hodowlanie znośnym. Do tego celu służą dane uzyskane z inwentaryzacji liczebności zwierzyny leśnej. Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji z 2022 r. stwierdzono występowanie na terenie lasów administrowanych przez Nadleśnictwo Trzebież : 2152 saren, 986 jeleni, 174 danieli. W ubiegłym sezonie łowieckim pozyskano 448 szt. jeleni, 302 szt. sarny, 24 szt. danieli. Ilość pozyskanej zwierzyny w ostatnich latach jest utrzymywana na podobnym poziomie.

W celu dalszej minimalizacji szkód należy dążyć do utrzymania równowagi biologicznej przez zwiększenie naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny, między innymi przez odtworzenie oraz wtórne zagospodarowanie małych łąk śródleśnych, jak też zwiększenie ilości poletek łowieckich. Zimą podczas wykonywania pielęgnacji młodników i drzewostanów pozostawia się zwierzynie na dwa – trzy tygodnie ścięte drzewa (tzw. zgryzowe) i gałęzie, co znacznie ogranicza spałowanie młodników - w 2022 r. wyłożono drzewa dla jeleniowatych na powierzchni 537 ha.

Fot.12. Szkody wyrządzone przez zwierzęta jeleniowate w nieogrodzonym młodniku.

2. Dzik.

Populacja dzików stale wzrasta. Dzieje się tak głównie za sprawą łagodnych zim oraz wszechobecnej bazy żerowej (dzik jest zwierzęciem wszystkożernym). Z uwagi na duże zagęszczenie populacji dzika, zanotowano w Polsce szereg zakażeń na ASF (afrykański pomór świń). Obecnie na terenie Nadleśnictwa Trzebież nie ma zagrożenia. W 2022 roku pozyskano 1021 szt. dzików. Większość obszaru nadleśnictwa, z wyjątkiem gminy Nowe Warpno znajduje się w pierwszym stopniu zagrożenia ASF, oznaczonym kolorem niebieskim

3. Bobry.

Do niedawna bóbr był w naszym kraju rzadkością. Dziś dzięki przeprowadzonej akcji reintrodukcji, a także objęciu ochroną bobry stały się gatunkiem powszechnie występującym. Bobra cechują unikalne w świecie zwierząt umiejętności przystosowania środowiska do własnych potrzeb. Działalność bobrów jest bardzo korzystna dla przyrody: przywraca właściwe stosunki wodne, zwiększa różnorodność biologiczną, ogranicza erozję, zwiększa tempo samooczyszczania się wód. Jednakże choć przynosi tyle korzyści, powodować może straty w gospodarce człowieka. Poważne szkody na terenie Puszczy Wkrzańskiej wyrządzają również bobry, poprzez zgryzanie, w szczególności młodych drzewostanów lub podtapianie powierzchni – jako efekty zakładania tam na ciekach wodnych. Liczba szkód wciąż wzrasta proporcjonalnie do wzrostu liczebności populacji bobra na naszym terenie. Szacuje się obecność około 300 osobników tego gatunku (około 60 rodzin).

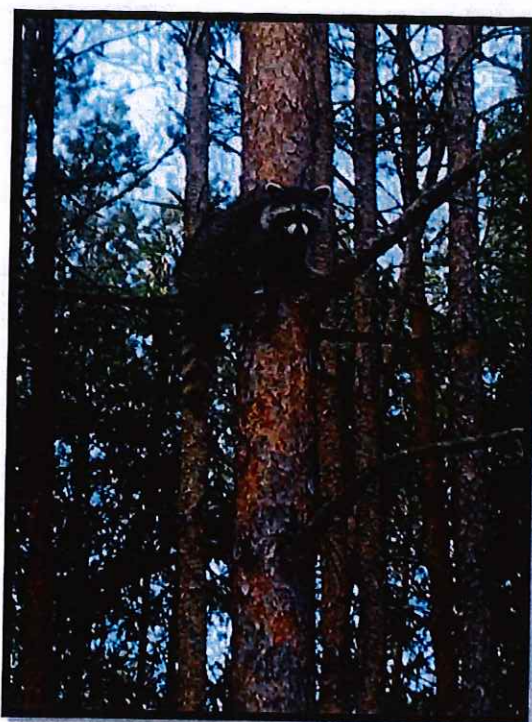

Fot.13. Działalność bobra (*Castor fiber*).

4. Gatunki inwazyjne w lasach:

Inwazyjne gatunki obce (IGO) to rośliny, zwierzęta, patogeny i inne organizmy, które nie są rodzime dla ekosystemów i mogą powodować szkody w środowisku lub gospodarce, lub też negatywnie oddziaływać na zdrowie człowieka. (źródło: <https://www.gov.pl/web/gdos/inwazyjne-gatunki-obce>).

Jednym z wielu gatunków inwazyjnych zwierząt na terenie naszego nadleśnictwa jest szop pracz. Nadmierna liczebność tego gatunku zagraża przede wszystkim lęgom małych ptaków-dziuplaków.

III. Zagrożenia antropogeniczne

1. Pożary

Nadleśnictwo Trzebież należy do pierwszej kategorii zagrożenia pożarowego lasu. Kategoria zagrożenia pożarowego lasów obejmuje lasy o podobnym poziomie podatności na pożar, ustalonym na podstawie częstotliwości występowania pożarów, warunków drzewostanowych i klimatycznych oraz czynników antropogenicznych.

Bardzo ważnym czynnikiem kształtującym zagrożenie pożarowe w poszczególnych porach roku są **warunki meteorologiczne**, takie jak: opady atmosferyczne, prędkość i kierunek wiatru, temperatury powietrza i wilgotności powietrza.

Do innych czynników przyczyniających się do wysokiego zagrożenia pożarowego należy zaliczyć:

1. **nie przestrzeganie przepisów przeciwpożarowych przez ludzi przebywających w lesie,**
2. bliskie sąsiedztwo dużych aglomeracji miejskich tj. Szczecina i Polic, co wpływa na ilość osób odwiedzających las;
3. wiosenne wypalanie łąk i pastwisk przez miejscową ludność,
4. przebiegające przez tereny leśne drogi wojewódzkie i linia kolejowa.

W 2022 r. w Nadleśnictwie odnotowano: 24 pożarów na łącznej powierzchni 1,37 ha, średnia wielkość pożaru wyniosła 0,06 ha.

Ryc.5. Liczba pożarów lasu na przestrzeni lat 2008-2022 r.

W celu ograniczenia ilości pożarów i skutków pożarów realizowane są następujące zadania:

- System ochrony przeciwpożarowej złożony ze stałych punktów obserwacyjnych: 4 kamery oraz inteligentny system wykrywania pożaru lasu przy pomocy programu Smoke Detection. W okresie wysokiego zagrożenia pożarowego organizowane są także patrole samochodowe.
- Od wiosny do jesieni, każdego dnia o godz. 9:00 i 13:00 dokonywane są pomiary zagrożenia pożarowego w oparciu o wilgotność ścioly i powietrza oraz opady atmosferyczne;
- Łączność bezprzewodowa w celu szybkiego reagowania w przypadku wystąpienia pożaru.

- Patrowanie lasu: nadleśnictwo posiada jeden samochód patrolowo gaśniczy. W okresie wysokiego zagrożenia pożarem lasu odbywają się patrole lotnicze samolotem patrolowo-gaśniczym Dromader, stacjonującym w LBL Goleniów,
- Na terenie nadleśnictwa zlokalizowana jest sieć punktów czerpania wody oraz dojazdów pożarowych w celu prowadzenia skutecznej akcji gaszenia pożarów. Dojazdy pożarowe oraz punkty czerpania wody są ponumerowane, aby sprawnie i szybko przeprowadzić akcje gaszenia pożarów lasu.

Nadleśnictwo Trzebież, aby skuteczniej zapobiegać pożarom i minimalizować ich skutki współpracuje z Ochotniczą Strażą Pożarną i Państwową Strażą Pożarną oraz z Policją, Strażą Gminną i Miejską.

2. Zaśmiecanie lasu

Bardzo istotnym zagrożeniem dla środowiska są pozostawiane w lesie śmieci. Każdego miesiąca leśnicy systematycznie przeprowadzają porządkowanie lasu. W ubiegłym roku na sprzątanie śmieci wydano 163 tys. zł. Koszty sprzątanias lasu stale wzrastają. Ilość śmieci zebrana w 2022 roku wyniosła ponad 298 m³. Większość dotyczy Powiatu Polickiego. Leśnicy prowadzą w tym kierunku działania propagandowe. Znaczną ilość wyrzucanych odpadów stanowią śmieci użytkowe.

Fot.15. Zaśmiecony las w Nadleśnictwie Trzebież.

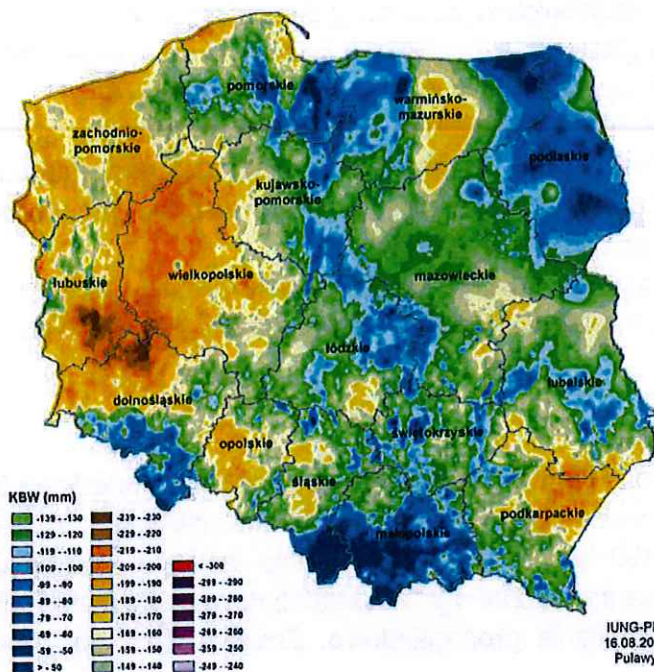
IV. Zagrożenia abiotyczne

Główne zagrożenia abiotyczne w lasach to:

- susze,
- silne wiatry,
- przymrozki wczesne i późne.

Klimatyczny bilans wodny na obszarze nadleśnictwa w 2022 roku wskazywał że stan uwilgotnienia środowiska jest słaby. Proces ewapotranspiracji jest wyższy niż przychody wody w postaci opadów.

Susza i wysokie temperatury w latach 2018-2021 roku spowodowały fizjologiczne osłabienie i spadek odporności drzewostanów sosnowych. W rezultacie odnotowano zjawisko zamierania koron w starszych drzewostanach. W koronach stwierdzono obecność owadów, głównie: smolików, kornika ostrozębnego, cetyrców, przyplaszczka. Rok 2022 był kolejnym rokiem suchym. Susza osłabia wszystkie drzewostany. Najbardziej cierpią gatunki drzew o płaskim systemie korzeniowym, np. świerk oraz te lubiące tereny podmokłe jak olcha. Na szkody jednak bardziej narażone są gatunki iglaste.

W roku 2022 nastąpiły znaczne szkody od silnych wiatrów. Główne szkody od wiatrołomów miały miejsce w dniach: 29-30 styczeń, 16-21 luty, 14-21 maj. W 2022 roku nadleśnictwo pozyskało 28 600 m³ złomów i wywrotów, w tym 686 m³ drewna zasiedlonego, co stanowi 21 % rocznego pozyskania drewna ogółem.

Szkody od przymrozków najbardziej dotknęły uprawy. W skali nadleśnictwa nie było znaczących szkód, jednakże w połączeniu z warunkami suszy skala strat może się pogłębiać. Pracownicy terenowi prowadzą stale obserwacje młodego pokolenia drzew.

Wszystkie szkody abiotyczne ewidencjonowane są na kartach ewidencyjnych dla drzewostanów.

BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZEŃSTWA – USUWANIE DRZEW NIEBEZPIECZNYCH

Nadleśnictwo Trzebież systematycznie pozyskuje drzewa niebezpieczne przy szlakach turystycznych, drogach oraz budynkach mieszkalnych graniczących z lasem.

Drzewa niebezpieczne najprościej możemy zdefiniować jako te, które z powodu złego stanu sanitarnego, zgnilizny, zahubienia, uschnięcia czy nadmiernego wychylenia na drogę bądź zabudowania, stwarzają zagrożenie bezpieczeństwa.

Bezpieczeństwo ludzi jest dla leśników priorytetem. Z tego względu we wszystkich leśnictwach systematycznie wykonuje się przeglądy drzew, wzdłuż infrastruktury drogowej i turystycznej, ścieżek przyrodniczych, edukacyjnych jak i drzew sąsiadujących z gospodarstwami domowymi. Dodatkowo każdy przypadek, zgłoszenie drzewa niebezpiecznego jest analizowany indywidualnie.

W przypadku wpłynięcia wniosku od osoby prywatnej w sprawie pilnego usunięcia drzewa niebezpiecznego rosnącego przy posesji, jako zarządcy terenu, dokonujemy analizy

zagrożenia. W wyniku oględzin, zleca się usunięcie drzew niebezpiecznych zagrażających życiu oraz bezpieczeństwu ludzi i mienia. Część drzew zostaje uprzętnięta, niektóre pozostawiane są do naturalnego rozkładu.

W roku 2022 pozyskano drzewa niebezpieczne, zagrażające zdrowiu i życiu ludzi za kwotę ok. 230 tys zł.

Fot. 16. Drzewo niebezpieczne rosnące na gruntach LP .

SZKODNICTWO LEŚNE

Zwalczanie szkodnictwa leśnego należy do podstawowych obowiązków pracowników terenowych Służby Leśnej, zwłaszcza pracowników Straży Leśnej, której zadaniem jest działalność prewencyjna, wykrywanie sprawców przestępstw i wykroczeń oraz prowadzenie spraw w trybie karnosądowym. Największym problemem jest zaśmiecanie lasu oraz wjazdy do lasów pojazdami mechanicznymi typu quad (które generują także ogromny hałas), a także rozpalanie ognisk w miejscach niedozwolonych. W roku 2021, straż leśna przeprowadziła 194 interwencji, w tym 151 pouczeń i 43 mandatów. Największym problemem jest zaśmiecanie lasu. Z roku na rok obserwuje się wzrost ilości śmieci wyrzucanych do lasu- są to głównie śmieci użytkowe. Na drugim miejscu jest bezprawny wjazd do lasu pojazdem silnikowym, oraz rozpalanie ognia w miejscach niedozwolonych .

PODSUMOWANIE

Rok 2022 był dla leśników rokiem trudnym, głównie przez olbrzymie szkody spowodowane przez porywiste wiatry, co wpłynęło na wszystkie drzewostany. Najbardziej ucierpiały drzewostany złożone z gatunków iglastych. Wyzwaniem było i jest dalej uprzątnięcie całej masy uszkodzonego drewna stwarzającego potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa osób przebywających w lesie. Najważniejszym jest bezpieczeństwo ludzi i utrzymanie trwałości lasu. Planowane prace gospodarcze zostały przełożone na kolejny etap z uwagi na priorytetowe uprzątnięcie zniszczeń jakich dokonały silne wiatry.

Kolejny czynnik abiotyczny utrudniający utrzymanie lasów w dobrej kondycji to susza. Osłabione drzewostany są bardziej podatne na szkody ze strony owadów i jemioli. Podwyższona liczebność owadów patogenicznych jest następstwem utrzymujących się warunków stresowych spowodowanych deficytem wody glebowej. Szkody odnotowywane są także w starszych drzewostanach, cennych dla zachowania bioróżnorodności.

W części drzewostanów sosnowych obserwowano w 2022 roku, utrzymywanie się osłabienia kondycji lub utrudniony powrót do właściwego stanu zdrowotnego, a co za tym idzie podwyższony poziom zagrożenia od szkodników wtórnych. Dotyczyło to w szczególności następujących kategorii drzewostanów:

- w starszych drzewostanach, zwłaszcza przeszłorębnych (w tym pozostawione kępy starodrzewu);
  - drzewostanów zasiedlonych przez jemiolę rozpięzchtłą *Viscum album ssp. austriacum* (Wiesb.);
  - drzewostanów przylegających do przestrzeni otwartych (np. pól);
  - drzewostanów przedzielonych dużymi inwestycjami (np. drogowymi);
  - drzewostanów przerzedzonych, w których rok wcześniej odnotowano istotne zagrożenie od szkodników wtórnych;
  - drzewostanów na gruntach porolnych, opanowanych przez hubę korzeni.
- Kondycja zdrowotna drzewostanów liściastych jest na stałym poziomie.